

Publicacions QUINZENAL D LITERATURA: I ART: GIRONA

L' áliga vola al cel perque te plomes:
si les hi crema un llamp, prompte li crexen
y, quan son grosses, pels espays sens fondo
torna á volar. Y 'l poble que te ales
¿Com s' hi pot trobar bé ran de la terra?

Tot lo qu' es fort vá sol. Lleons y tigres
no van pas a remats, y a tot fan cara
sense ningú que 'ls mane y a convoye.
Lo fuet no mes es per les someres;
no hi ha cap test prou gran per criar roures;
los galliners no s' han fet pas pels buytres,
y 'ls pastors no mes son per les ovelles.

ANICET DE PAGÉS DE PUIG.

Núm. 18.

15 d' Octubre, 1902.

L' ENSENYANSA EN LES NACIONS AVENSADES.

Error gravíssim seria pensar que per tot arreu està l' ensenyansa monopolisada per l' Estat y supeditada al criteri, mes ó menys acertat, d' un Ministre de Foment ó de Instrucció Pública. Serà perque han comprés que l' Estat no tenia, ni com á propietari ni com á depositari, el dret y la missió de ensenyar, serà perque l' experiència los hi ha demostrat que al volguer l' Estat dirigir y legislar sobre ensenyansa ho ha fet molt malament, es lo cert que en les Nacions mes avensades l' ensenyansa no està en les mans del Govern.

En els Estats Units d' América, per exemple, gens sospitosos de *clericalisme*, fins les grans Universitats de New-Yorch, Chicago, Harvard, Iale, Princenton, Columbia, etc., son enterament independents del Estat, y tenen perfecta personalitat y aptitut per rebre y administrar donatius, fundacions y llegats, ni mes ni menos que aquelles antigues Universitats de Salamanca, Alcalá, etc, que tan alt posaren el nom d' Espanya mentres estigueren dirigides y governades per *reaccionaris* y *oscurantistes*.

En els Estats de l' Unió del Nort d' América, els collegis no ocupen edificis que s' havien construït per altres usos, y que saltaren de les mans de sos duenyos per procediments desamortissadors, sinó que están instalats en edificis axecats expresament y ab totes les condicions desitjables. L' última de les Universitats esmentades, la de Columbia, consta de vintidós grans edificis que costaren la friolera de 9.300,000 dollars, sense contar el terreno que valgué 3.000,000 de dollars. (1)

El sistema d' ensenyansa, fixo y bon tros mes complert que 'ls que ab tanta frecuencia eus anuncia la *Gaceta* es el següent: Als cinch ó sis anys d' edat, el noyet comensa la *primera ensenyansa*, que compren quatre anys després dels que entra en la segona ensenyansa ó *Escola de gramática*, que consta de quatre anys més, acabats los que

(1) Es sabut que cada dollar val una mica mes de dinou rals.

ingresan en la *Escola alta*, ahont pot seguir cinch plans diferents:

1.er el comercial (dos anys).

2.^{on} el general (quatre anys, y ab dos més en l'Escola Normal se obté el títol de Mestre de 1.ª ó 2.ª Ensenyansa).

3.er l'inglés (quatre anys y després á la Normal).

4.^{art} el científich y

5.^{nt} el clássich, que comprenen quatre anys cada un, després dels quals, á la edat de disset ó divuyt anys se entra en el *Col·legi*, ahont se passen quatre anys mes estudiant arts lliberals, en el bon sentit de la paraula, acabats los que, després de setze anys de estudis, y als vintiun ó vintidos anys de edat se obté el títol de *Bachiller*, (in litteris artibusque bacallareus). Un detall pels que no poden sufrir l'olor de sacristía: en el grupo *clássich* se estudien *quatre* anys de llatí, y no ab el sistema rutinari que per aquí s'estila, sinó empleant el grabat, el fonograf y tots los medis de fer interessant aquesta assignatura tan avorrida de nostres petits estudiants. (2)

Com que s'entra en l'Universitat ab basa tan sólida, els estudis universitaris son curts: un any per obtenir la Llicenciatura y dos per el Doctorat en Filosofia y Lletres. En l'Universitat també se seguex un metode diferent del d'aquí: no hi plans fixos per la Llicenciatura y Doctorat, sinó que, com á Alemany, l'estudiant, previ el consell de sos professors, pot escullir cert número d'assignatures ó cursos de la secció que seguexi, y si obté notes satisfactories en examens orals y escrits de les assignaturas cursades y demostrat que llegeix á primera vista el *llatí*, francès y alemany, presenta la téssis doctoral que defensada satisfactoriament davant de la Facultat entera, dona dret al grau de Doctor.

L'única intervenció del Estat en aquexos Establiments d'ensenyansa es per subvencionar sos cuantiosos gastos.

(2) Es trist confessarho, pero es la realitat: hem tingut ocasió de veurer algunes de les gramátiques llatines adoptades en los Estats de l'Unió, com las de Morgan, Peck, Roby y Collard, y están molt per sobre de las aquí usades, sens escluir algunes dels Seminaris que per cert no son altre cosa que una colecció de retgles, mes ó menos exactes, estibades sense métode ni nerví científich, ab les que se logra fatigar la memoria del noyet pero no ferli conixer el carácter de la llengua de Ciceró.

La citada Universitat de Columbia gasta anyalment 1.250.000 dollars y en favor dels pobres, ademés de 210 becas á que poden optar també els estrangers, concedex de franch un número de matrícules equivalent al deu per cent del total de matriculats, que passen de 4,300 casi sempre.

El número de professors es de 471, y la assignació no es pas raquítica y miserable com per aquí. La càtedra de Psicologia y la de Historia están dotades ab un capital de 100,000 dollars cada una. El cuadro d' assignatures es completíssim: sols de Filosofia hi ha quinze assignatures entre elles una de *Educació*. La secció de llengua llatina, ademés de gramática y lliteratura llatina, compren les assignatures de Arqueología, Epigrafía, Numismática, y Topografía romanes. Totes les llengües s' estudien extensament: hi ha 28 assignatures de llengües y lliteratura germániques, 34 de llengües orientals, 43 de llengües neollatines, de les quals, set son referents á la llengua castellana, de la que hi há un curs de conversació.

Les Biblioteques no son com aquí obertes unes poques hores, á vegades les menos á propòsit, sinó que están obertes desde les nou del matí à les onze de la nit, tots els dies, hivern é istiu, menos els diumenges, Nadal, Divendres Sant, Aniversari de l' Independencia (4 Juliol) y l' últim dijous de Novembre, dia dedicat á donar *gracies á Deu*. La Biblioteca de la Universitat de Columbia te 310.000 volúms y cada any n' adquireix 18,000 més contant ab un llegat de 1.100,000 dollars per gastos y noves adquisicions. En la gran sala de llissó, ahont no 's permet conversar ni fumar, hi ha 10,000 volúms de consulta en armaris sense vidres, á disposició de tothom. (3)

El caràcter práctic dels nort-americanos no ha oblidat que l' estudiant ademés de inteligencia te també cor, en el que s' hi congrien tempestats que no pot apaygar la ciencia, y per axó, ¡horrorísense els anti-clericals! al costat de la Biblioteca han edificat una Capella, ahont la Rel·ligió ensenya á dominar les passions. ¿Que diria á aixó el Sr. Sal-

(3) Ab aquets elements no es estrany que al parlar de la genuina pronunciació del llatí, el Director del "Proeco Latinus," de Filadelfia D. Arcadi Avellano, nos enviés una llista d' obres llatines antigues, y no americanes moltes d' elles, que son allí molt consultades, pero que per Espanya, ni de nom son conegudes.

meron que no pot sufrir una paraula que tinga *sabor teològic* y aquell Inspector de marras que s' enfurismá porque en un col·legi se celebrava el Mes de María?

Tampoch han oblidat el desentrotllo del cos, y per posar en práctica aquell "*mens sana in corpore sano*", l' Universitat de Columbia conta ab un espayós Gimnás, obert tots els dies, menos els indicats, desde les deu del mati á les set de la tarde. En éll hi ha sales de esgrima, *boxeo*, pilota, 1,500 armaris de fil-ferro per guardar la roba, y la sala principal, semi-elíptica, te 51 metres d' ampla per 134 de llarch. La *pista* té onze peus d' ampla, y ab deu voltes se fá kilóm. y mitj de camí. En la part baixa hi ha una *piscina* de 100 peus de llarch per 50 d' ampla, y de 4 á 10 de fondaria, en la que hi caben 720,000 litres d' aigua, que en hivern es templada, dels que cada dia se renoven 72,000 litres, y completament cada setmana. No hi falten aparatos per dutxes, fredes ó calentes, saletes particulars ab vidres esmerilats, sales per despullarse, aposentos per fregues, en una paraula, tot lo que pot desitjarse en cada ram especial.

JOSEPH POU Y BATLLE.

GIRONA EN LA ECSPOSICIÓ D' ART ANTIC

Lliures ja del agombolament de gent que en tots llocs se trovava en aquestos dies de passades festes, hem cregut apropòsit visitar amb atenció la ecsplèndida manifestació artística que dintre del Palau de Belles Arts de Barcelona s' ha produït, am motiu de la Ecsposició d' Art antic.

Be 'n voldriem parlar de totes les obres bellíssimes que allí s' han aplegat; be les voldriem dar a conèxer al menys descriptivament a nostres llegidors, mes l' inmens nombre de les matexes i el nostre humil parer que per si sol no te cap autoritat, ens priven de seguir per aitals camins i ens fan circoscriure a parlar d' aquelles poques que més interés tindrán pels gironins, per ser procedents de les sues comarques.

I hem dit poques, i no ho havem dit sense mes ni mes, porque ancara que sigui vergonyós el dirho, el contingent d'

obres artistiques que ha dut Girona a n-aquesta Ecsposició es tan migrat, tenint en compte el capdal immens que en poseex, que hem de convenir en confessar que s' ha quedat a un nivell sumament bax i vergonyós.

No hi ha mes que eczaminar les diferentes seccions que la Ecsposició abarca i ens convencérem de que per desgracia la raó ens assistex.

Si 'ns ficsem en les seccions de mobiliaria cerámica, orfebreria i manuscrits, veurém que ni un sol eczemplar procedex d' aquesta provincia. ¿I es que per ventura ens en fan falta? ¿No hi ha a Girona qui posseexi mobles antics d' inmillorable valua, eczemplars riquíssims en cerámica i objectes artístics d' un notable valor arqueològic? ¿Es que per ventura no hi han iglesies a nostra provincia que puguin demostrar sa riquesa, mostrant i ecsposant ses riquíssimes joies, valiosos ornaments e incomparables manuscrits.

Si 'ns fem càrrec de les seccions de tapisseria i texits veurem que a escepció de nostra Seu, cap altra mes Iglesia ni cap particular ó entitat, ha ecsposat ni un fil d' aquesta materia. I preguntem també. ¿Es que 'ns manquen aquesta classe d' obres? ¿Es que no hi han iglesies que poseexin tresors en brodats ni particulars que tinguin tapissos i texits dignes de figurar en una ecsposició?

I si en les seccions d' esculptura i pintura ens ficsem, també podrém veurer, que si no hagues sigut pel nostre Cabildo, i per dos o tres ecspositors mes, hauria passat Girona poc menys que desaperebuda i sens representació en aquest devassall de retaules que rumbejen i son admirats avui dia en el Palau de Belles Arts, pels de casa i pels de fora.

I a n' aqui si que es pueril preguntar si 'ns en manquen d' obres d' aquesta mena. Totom sab que no hi ha iglesia per pobre que sia, que no guardi en son interior, com l' humil petxina guarda la perla, un retaule antic, una perla d' art mes o menys respectada pel temps i les generacions. Totom sab que la producció de retaules a Catalunya fins al segle XV fou tant gran que, com molt be diu en Raymon Casellas, en cualsevulla catedral, convent, casa gremial, parroquia, iglesia i fins ermita de la nostre terra se n' hi troven. Tots els gironins sabem que en la bella florida d' art

que varen saber treure nostres antepassats, Girona florí també am les demés provincies catalanes, i cap ignora que ancara en queden moltes d'aquestes flors artístiques que escampades per la provincia embaumen ancara am sa flaire d'art l'altar d'alguna parroquia o 'l museu d'algun particular.

Si Girona, doncs, ha quedat a tant bax nivell en l'Ecsposició d'Art antic, no ha sigut pas per falta de medis; altres ciutats com Lleida i Manresa, molt mes pobres artísticament considerades s'han portat mes dignament, furejant tots els recons hont hi podien trovar una obra antiga de merit, i desempolsant les que en el Museus guardaven, per a ostentarse amb orgull en la gran manifestació artística que a Barcelona ha tingut lloc.

Es precís convenir en que la apatia artística que a Girona regna i de la que 'ns hem queixat tantes vegades, es la que 'ns ha perdut avui i la que ens perderá a tot' hora i sempre que d'aquestes cuestions se tracti. Girona mes que no haber pogut, no ha volgut. Aquet *no* que inconscientment ha llesat no acudint amb entusiasme a l'Ecsposició es un *no* que 'ns ha apenat fortament, es un *no* en el que hi hem vist representat el fatalíssim camí de degradació per hont camina la actual societat gironina, es un *no* que sotraquetejant fortament la roca dels nostres ideials, ens ha fet veurer la possibilitat del enderrocament d'aquexos, si a n'aquet buf ensopidor de la apatia no tinguessim per a oposarhi l'immensa forsa que 'ns proporciona, l'enamora-ment que envers els ideials artístics batega en nostres cors.

Mes no 'ns lamentem mes de fets que ja han passat, ni fem com aquells pobles que en sa impotencia i degradació ploren com una famella feble les causes dels seus mals; redressemsnos potentment d'entre aquest ensopiment general i donarem l'eczemple ocupantnos de lo poc que Girona ha ecsposat, demostrant als de dintre i als de fora que encara hi ha qui aprecia i estima els nostres tresors arqueològics.

El nostre Cabildo de la Catedral ha ecsposat en lo que atany a brodats i tapiceries dos magnífics frontals i el ce-

lebre tapís de *La Creació* que junts amb el famós de *Les bruxes* de Sant Joan de les Abadesses formen un escullit nucleu entre els texits i brodats que en la Ecsposició se exhiben.

Lleugerament donarem una ideia de cada un d'ells. Un dels frontals que es el mes antic pertany al segle XIII i es d'estil remarcadament romànic. Está dividit en vintiun quadrat que venen indicats per unes franjes brodades am seda blava de les que hem de dir no tenen pas mérit en quan a gust artístic. En cada un d'aquestos quadrats hi ha representat un passatge bíblic. El dibux de les figures presenta molta puresa d'estil encara que sense les grans desproporcions que sovintejaven en aquella época. En un dels passos de la vida de Jesús hem observat un detall que no dexa de ser curiós. Hi ha un dimoni tentant a Nostre Senyor i aquell es tant semblant amb el que hi ha representat en una de les escultures del antic sepulcre de Sant Narcís de la capella de Santa Afra a ma dreta, que casi be semblen fets per un mateix artista. També es molt remarcable el fet de que en aquest tapís conservantse en relatiu bon estat les vestidures brodades de tots els Sants hagin desaparegut per complert, les sedes am que ho foren les carns dels matexos. Així veiem que de Nostre Senyor en la Creu i d'altres figures per l'estil no'n queda sino el perfil. Creiem que axò mes que a destrucció pel temps es degut a l'obra destructora de la ma del home, que debia trovar impropia la nuesa d'aquelles imatjes pel lloc que ocupaven. Aquesta apreciació sobre aquet fet, que es un verdader atentat artístic, la veiem apoiada pel fet de que mentres no's veu cap rastre de sedes en el brodat de les carns del cos, en cambi en el rostre i mans de totes les imatjes, se conserven intactes les sedes d'un color groc-rostat am que foren brodades.

L'altre frontal que ja es mes modern, pertany al segle XVI. Probablement no seria fet ecspressament per l'altar que mes tart degué ocupar, doncs es nota que el primitiu frontal está cusit sobre d'un texit de color vermell a fi i efecte de que tingués la mida convenient. Está brodat am sedes de colors or i plata cridant molt l'atenció el magnífic brodat d'or dels mantells de Sant Josep i la Verge Ma-

ria. El gust i la factura gòtica s'hi dexen veure obertament i una arqueria d'aquex istil dividex el frontal en tres parts en les que venen representades tres escenes de la infància de Jesucrist. A mà esquerra hi ha el naxement del Salvador, al mitj l'adoració del Reis i a la dreta la presentació de Jesús al temple. La riquesa del brodat i la factura excel·lent dels trajos de les figures i de les fulles gòtiques de l'arqueria, li donen molt mèrit i importància.

Amdós frontals que acavem de descriure son dels que antiguament se posaven als altars tapant la part devantera de la *mesa*.

RAFEL MASÓ I VALENTÍ.

(Acabará en el nombre vinent).

ELS DOS IDEALS

PREMI DEL RECTOR EN EL DARRER
CERTAM D' OLOT

L' AMOR DE LA TERRA.—EL POETA.—LA CARITAT

PARLA L' AMOR DE LA TERRA.

*En ma esplendentia via
el món enter me dona acatament,
i rumbejo en el cel de la poesia
com el gran sol per l' ample firmament.*

*Jo produexo goig immens de viure,
jo fonc dos sers d' amor en un esclat;
am ma ploma roent podria escriure
moltes planes en blanc l' humanitat.*

*Inspiro a n-els trovaires cançons belles;
en els guerrers he despertat braó;
als fadrins i donzelles
d' esperansa rublexo am l' abundó.*

*Ma corona senzilla els frons enjoia
del que viu en cabanya i en palau;
a la viòla humil i boricòia*

ésser mon símbol falaguer li plau.

*Jo de la gent só l' última joguina;
als homs formals els faig torná infants:
es qu' en l' ànima casta d' una nina
per renàxer l' idea hi trob nous mons.*

*Lleuger, fascinator, ardent, bressolo
la gaia joventut;
els vellets agombolo,
de primavera com recort volgut.*

*Só esperansa, tristor, goig, amargura,
só càos misteriós de fosca i llum;
só el primer cel gaudit per la criatura,
só el primé infern que son esperit consum.*

*Só somni indefinible, só misteri,
palpitant ideial;
mes ¡ai! dins mes entranyes deü haver-hi
com un' ombra de cosa terrenal.*

*Tinc celestial essencia
que divinisa i ennoblex els cors;
mes só encarnat del temps en l' eczistencia
i de cos el meu somni té colors.*

PARLA EL POETA.

*He vist l' amor, estel de claror santa,
i he sentit son parlar de ritme dols;
¡ai! al desfer-se la visió brillanta,
quedá en la terra que petjá sa planta,
com dins les tombes, un grapat de pols.*

PARLA LA CARITAT

*Quan Deu, pensant en l' home, esclamá: sia,
es que vaig di: en el cel no hi cab mon flam;
i brollá com un llamp de poesia
a dintre l' univers el cor d' Adam.*

*Al xarrecar l' humanitat mos llasos,
caigué en un negre alisme de tristors;
pro jo, moguent de l' Home-Deu els brassos*

la retorni a n-el cel de mos amors.

*A la verge més pura vaig fer mare,
dantli per fill al metex Fill diví;
i al metex Fill Etern de l' Etern Pare
vaig fé baxâ a la terra sols per mi,*

*Les verges de la terra me conexen
com aurenets el taulat volgut;
els àngels rossos en mes mans hi pexen
l' esencia de l' eterna joventut.*

*A l' esprit que divaga i que somnia
de l' ideial cercant la dolsa font,
jo li mostro les deus de la poesia
i de la ditxa 'l brollador fecón.*

*Pel trist vellet, pel jove solitari,
per l' orfe que desitja un sér amic,
servo en mon pit com dintre d' un sacrari
un cor tendrivol on llurs noms escric.*

*Al que taupeja en menyspreuable prosa
li ensenyo mos jardins d' inspiració;
am ma pluja benèita i abundosa
tot ho engalano d' esclatant verdô.*

*Com la pensa de Deu per tot arriba
la subtil forsa de mon gran esprit;
só mar que mai pot assolir la riba,
só la claror qu' omplena lo infinit.*

*Só mantell ample que a qui ho vol abriga,
el sol més pur qu' en l' horitzó somriu;
dels homs plauria 'm ser l' eterna amiga
i axoplugá 'ls com aus d' un metex niu.*

*Só 'l colossal pöema que s' esbomba
de la creació en el llibre misteriós;
lava, que sobre 'l temps ardida tomba,
cobada al sí d' un infinit boirós.*

Só la vida de Deu Só la potensa

*qu' engruna estrelles i qu' engendra cels;
jo de l' Etern moc la carrossa immensa,
jo li arrebaso sos profons anels!*

PARLA EL POETA.

*¡Oh santa Caritat! Dins son misteri
s' ha enfonsat i perdut mon pensament,
com dins d' una tonada de salteri
que l' esprit ens bressola dolsament*

*L' he sentida, he fruït sa visió hermosa,
i a l' esvanirse dins l' espai pregó,
trovi del cel la volta més blavosa
i més sublim el gran concert del món.*

FRANCISCO VIVER.

Girona, juny de 1902.

FOLLIES

He vist en els jardins de l' humanitat, l' esclat de la blanca i olorosa poncella balancejantse mandrosament a impuls d' un oreig fresquívol; he vist de la dália eczuberant, plena de vida i rodejada de colorides papallones, llagrimejar els pétals; he sobtat la rialla planyívola del esquelet del roser, quan la mort juguinejava am ses despulles.

Han passat els dies, les setmanes, els anys, tot ha passat en sos jardins depressa, ben depressa..... menys la mort i la vida, que com si fossin les úniques sobiranes, sempre hi regnen.

La primavera i la tardor com dos amigues, també hi juguinejen, fent de les seves; l' una, vestint i enjoiant les seves flors predilectes, l' altre, rebregantles i mustigantles.

L' aucellada alegròia i festiua saltironejant per les branques del arn florit, o be ajocantse entre l' espés brancam del llorer, es la poesia que canta amors ò penes, ensemps que les flors boscanes, les marjaneres i les regalades al peu dels passejadors i encreuats rieróns, escolten ecstasiades el cant rítmic del rossinyol trovaire

.

¡Que dolça és la vida! diu la poncella al naxer entre 'l bes de la nova aubada i 'ls encants de la poesia; al sentir el corsec roser aquell llenguatge, aguaita l' esclat xamós del rebroll tendre que crex a son costat, l' escolta, i al oirlo de nou esclamar ¡daurada vida! am sarcástica i burleta rialla s' ecstremex el roser vell, qu' am el sotrac despullantse de les resseques fulles amoxades per la tardor, mostra l' esquelet, ensemps que 'l vent juguinejant am ses despreses fulles, corrent i emportàntseles murmura... axò es la vida... axò es l' humanitat.

Una ridorta ufanosa s' enfilava per demunt del tronc sec del roser.

A son costat es vèia un branquilló i una poncella esmortida.

Ja no era ella l' enamorada de la vida; era la ridorta que gronxantse abrassada am la mort ancar somreia, i 'l vent suau remolinant fulles i vilordes apar que digués... follía... follía...

JOSEP ADROHER GUYTÓ.

L' ART A GIRONA

Dissapte va comensar el Círcul Artístic la seva tasca amb un concert en el Teatre Principal.

En el programa no hi figurava pas la banda de regiment, i si be hi havia varies pessets tocades per un aplec de corda, la cosa era mes tolerable, perquè am bon acert s' havia suprimit el metall, cosa delicada, que, mes que un element per produir bellesa, es en aquet país una amenessa per les orelles del auditori.

Entre les obres que varen interpretar-se no mes ni havia dos que fossin una novetat i que tinguessin verdadera importancia: El quintet de Schuman i la sinfonia d' en Mendelshon. El *Largo* de Haendel, si be es notable l' haviem sentit moltes vegades aquí a Girona, i deu dirse am molta expressió i finura, del contrari la seva bellesa i 'l seu mèrit queden dissimulats.

De lo altre, llevat alguna composició que va interpretar el *cuarteto*, no 'ns va impresionar res mes. La *Siciliana* d' en Bocherini es una cosa empalagosa que fa com els caramellos, s' enganxa pel dentat i pot dar gust sols als ignocents. Son únic mèrit consistex en reflectar el

caràcter d'una època de costums galants i llefiscoses. En quant a l'*Ave Maria* d'en Gounod, es bona per sentir-se una vegada i oblidarla després, ampró no deu fersen us en un concert, desde que en tots els col·legis de noies la toquen en el mes de Maria el dia del *besa-manos*.

L'interpretació i eczecució d'aquestes obres va resultar en general millor de lo que podia esperarse.

Al ferne la crítica havem de posar en primer lloc al quintet compost pels senyors Oliva, Vila, Sobrequés, Serra i Saló.

Els varen encarregar-se de lo més gran i més difícil, de la verdadera pesa de resistencia del concert, la que esperavem am mes impaciencia i escoltàrem am més emoció.

Schuman es tan genial i poderós, que cada cop qu'algú s'atreveix amb una obra seva sentím una vaga temensa de que 'l profanin. Per fortuna, i poden alabarsen, els senyors anomenats mes amunt, el tractaren com se merexia: am respecte i veneracio i amb aquell amor que se sent per les coses admirables. Eczecutaren els difícils temps de que está compost el quintet am garbo i enteresa, am veritables ganas de quedar airosos, posanthi tota la seva atenció i cuidado. Axò solament es digne de lloar perquè demostra un noble afany pel verdader art musical, avui tan poc respectat i tan envilit.

Cal doncs no ser eczigents i passar per alt els petits mancaments dels quals no 's lliuren els músics de mes anomenada. Desitjaríem si que possessin, els violins sobre tot, mes cuidado en els pianíssims, diguentlos am més art i delicadesa i no ofeguen petites i deliciosas melodies que deuríen sentir-se am mes claretat. Indubtablement axò es degut a la costum de tocar en llocs on cal apretar l'arquet per suplir el nombre am la forsa. Nosaltres desitjaríem contribuir am nostra llealtat de llenguatje a l'esmena de aquest vici que pot desaparèixer am l'estudi conciensut de autor de la mida d'en Schuman. De tots modos el quintet del esmentat clàssic hauria de repetir-se en algun altre concert, estudiantlo ancara mes, rebuscanthi matisos i fineses, i com es una obra que difícilment pot capirla el públic en una sola audició, ens crèiem que la sentirán am gust la majoria. (?)

El quartet compost de la senyoreta Corominas i dels senyors Oliva i germans Mollera, va agradarnos molt perquè es compren qu'estudien am molta voluntat i que tenen verdaderes ganas de tocar am perfecció. En la *serenata* de Saint-Saens i en la *elegia* de Poenitz el violí digué algunes frases amb un sentiment i delicadesa que no s'estila. En cambi el *violoncello* va estar un xic insegur i un si es ó no es encongít i mancat d'energia.

La part mes flaca del concert va esser, sens dubte, lo confiat al *conjunto de cuerda* com deia el programa. De *cuerda* ni havia, de *conjunto* no. Allí hi sobrava gent i no mes podien quedarne satisfets els que conten amb els dits i 's fan il·lusions, i no els que escolten am les orelles desembossades. Els segons violíns, sobre tot, estigueren fluxos i desiguals, malmenant passatjes i fentho tot a tall d'envelat. La veritat sigui dita que era imposible que ho fessin millor i fentloshi justicia hi ha que alabarlos i dárloshi les gracias. Axò no vol dir que fora ells (al-

guns ne diuen *elements*) i algun primer, espigolant dos ò tres d' aquests i posantlos a segons, la sinfonia d' en Mendelshon, no hagués surtit mes neta i arreglada. El mestre que dirigia sens dubte será de la nostra opinió.

I a propòsit, Sr. Lodeiro: ¿li fora igual dirigir am mes serietat i precisió i no fer tantes estremituts de cos i gerigonses de batuta, que además de esser inútils desorienten als súbdits? V. es músic i te talent i no necessita pas d' aquestes coses per demostrarho.

En el concert va haverhi torna; la tiple Sra. Roberts va cantar el raconto de la "Bohême" am gracia i espresió *lo que li agrairen molt la junta directiva del Círcul en particular i l' auditori en general.* (Axò es a tall de *Lucha*).

En el Teatre hi havia poca concurrència i molts lletreros en els palcos que deien estaven reservats per l' Ajuntament.

I ara si tinguéssim temps i ganes d' orga dariem una pila de consells al Círcul Artístic, perquè l' esperiencia es mare de la ciencia i d' esperiencias ni ha hagudes forses avans, durant i després del primer pas de la tendre societat.—*P. B*

PARÉNTESIS

Anémse 'n pel costat humorístic?

Anemse 'n-hi.

Axís no podràn dir lo que varen dir-nos una vegada de que la gent de VIDA no perdia mai la serietat acadèmica. Be. Tambe s' ha de dir la veritat. Si allavores no ho fèiem era que teniem por de que algú se 'ns enfadés pensant que li voliem fer competència i pèndreli la plassa. Ara ja no hi ha por i anem, doncs, a fer broma. Però no 's creguin amb axò que volguem sentar plassa de graciosos, no; perquè de graciós, com de porc (dispensin la paraula) i de senyor se n' ha de venir de mena; i nosaltres no volem pas fer el paper de met d' aquells que després d' haver dit una gracia (sic) miren a totom per veure si hi ha ningú que rigui. Lo que volem dir és que hi ha coses que no 's poden pendre en sèrio com son casi totes les que 's fan a Girona; per eczemple: el voler posar els noms de Mossèn Verdaguer i 'l d' en Pi i Margall a dos carrers ò paseigs que estàn l' un per devant de l' altre com qui diu mirant-se, separats no més per un riu escanyolit i malaltís; i les fires i festes que, segons veus que corren, serán un altre bunyol per afegir dintre la inmensa paperina que la Comissió de festes te fabricada. Aquest any diu que lo principal será 'l certam (¡què será lo altre!) i 'ls funerals de l' ultim die. I ancara Deu n' hi dó perquè, *vamos*, a lo menos la Literaria ens fa passar el rato divertit, sobre tot haventhi discursos de gracies. Pobres fires, si no fos aquet discurs. En quan als funerals trovem que es un acte encertat celebrar-los l' últim die, i sobre tot fent la *Oración fúnebre* en castellà que al menys axís no 'ns pot fer posar les festes malament.

Ah! Diu que no hi hauràn lluminaries de llums d'oli ni exposició de *draps antics* que varen eczibir-se per les festes del Maig. Del mal el menys.—A. V.

* * *

A última hora hem sapigut que 'ls de la Literaria es troven sense sermó perquè 'l canonge Jardiel els hi ha donat *carbassa* ja que no li paguen els gastos. ¡No 's pot ser pobre!..

EPIGOLANT. -- CRÓNICA

Gracies a Deu, sembla que la gent van posant sentit comú. Are ja no 's manleva une altre llengua per a certs actes importants, com es feia temps enrera perquè semblava que lluía més. Prova d'axò es la missa nova de Mn. Matas en la que el Rnt. Dr. Mn. Vilá va fer un profòn sermó tractant am gran conexement la qüestió social, indicant els mals que 's deuen foragitar per solucionarla, axís com els remeis que la deuan portar a felís terme. L'altar major estava gaiament adornat, i en el fondo s'hi veia l'escut de Catalunya i de Sant Jordi, que fèia més simpàtica la gran festa que 's celebrava en aquella església.

Com saben nostres llegidors, ha mort asfíciat el famós novelista N' Emili Zola, que am son innegable talent portà a la literatura una llevor d'immoralitat corsecadora. Nostre parer sobre l'escola que defensava am braò el donarem dies enrera en un escrit que *El Diario de Gerona*, sens prou raó si hem de dir lo que pensem, ha traduït en el idioma de Cervantes. Deu l'hagi perdonat, i que tingui pocs imitadors en nostra terra, axís com poques *Luchas* que s'hi enbranquin am tan poca trassa.

REVISTA DE REVISTES.

Catalunya Artística, publica ben escrits trevalls en prosa i vers de celebrats autors, i entre ells dues poesies; una de nostra distingida col·laboradora Na Mercè Padrós i un sonet de nostre company de Redacció, Mossèn Francisco Viver. Els gravats de la esmentada revista es referexen a les passades festes de Barcelona igual que 'ls de la important revista *La Hormiga de Oro* que a mes de notables trevalls literaris, reproduex en sa primera pàgina el programa de les dites festes.

—El setmanari *Juventut* publica un nombre que aviat no hi hauria per ont agafà 'l. Desde l'apologia d'en Zola, fins a les *impresions* d'en Pujolà y Vallés que 'ns fa saber de passada que es á Palamós a cá 'l seu oncle, hi ha mostres suficients per qui vulgui fer-se càrrec de les desgraciades tendències del periòdic.

El ¡*Cu-Cut!*... res. . ¡*cucut!* Fa molts dies que no vè a la nostra redacció, i com que no duptèm de que se 'ns envia, tenim por de que hi ha qui 'l llegex de franc. Si axís fós, li fariem avinent á n' aquet entusiasta llegidor, que si ell, se estalvia els deù centimets, ens els fa gastar á nosaltres que no 'ns sobren pas, i tant per tant val més que se 'ls gastí ell que nosaltres. A cada u lo que sigui seu.

—Hem rebut tambe *La Veu de Montserrat*, de Vich, que continua les notícies històriques del cèlebre Joan de Serrallonga; el nou setmanari olotí *El Montanyenc* successor del valent company de causa *Sanc Nova* que amb aital motiu dexa de veure le llum pública; i l'últim nombre del *Butlletí del Diccionari de la llengua catalana*.—A. V.